

Praktisch Fiscaalrecht

Editie 2018-2019

Noordhoff Uitgevers

Mr. M.P. Damen

9^e druk

Praktisch Fiscaalrecht

Editie 2018-2019

Mr. M.P. Damen

Negende druk

Noordhoff Uitgevers Groningen | Utrecht

Ontwerp omslag: G2K (Groningen–Amsterdam)

Omslagillustratie: iStock

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die desondanks onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich aanbevolen.

0 / 18

© 2018 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Utrecht, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische veelevoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-88628-8

ISBN 978-90-01-88627-1

NUR 820

Woord vooraf

Praktisch Fiscaalrecht is geschreven vanuit de behoefte aan een duidelijk en praktijkgericht geschreven boek voor studenten in de beginfase van hun studie. Het belastingrecht wordt als moeilijk ervaren. Dagelijks hebben wij echter te maken met belastingen. In *Praktisch Fiscaalrecht* is met behulp van vele voorbeelden uit deze dagelijkse praktijk het fiscale recht beschreven. De geschetste situaties nodigen de lezer uit tot bestuderen van de basisregels van het belastingrecht. Bijzondere aandacht is daarbij besteed aan duidelijk taalgebruik. Jaarlijks wordt *Praktisch Fiscaalrecht* geactualiseerd. Ook deze, inmiddels negende druk, is aangepast aan de wetwijzigingen ten opzichte van voorgaand jaar.

Ook is de website www.praktischfiscaalrecht.noordhoff.nl verbeterd en uitgebreid met opgaven, zowel meerkeuzevragen als open vragen, stappenplannen en schema's en aangiftebiljetten.

Ik wens de gebruiker veel lees- en leerplezier. Opmerkingen of verbeteringen over de inhoud van *Praktisch Fiscaalrecht* van zowel studenten als docenten als andere geïnteresseerden zijn welkom.

Mariëtte Damen
Januari 2018

Serie Praktisch Recht

Praktisch Arbeidsrecht
Praktisch Bedrijfsrecht
Praktisch Bestuursprocesrecht
Praktisch Bestuursrecht
Praktisch Bijzondere Overeenkomstenrecht
Praktisch Burgerlijk Procesrecht
Praktisch Europees recht
Praktisch Fiscaalrecht
Praktisch Gezondheidsrecht
Praktisch Goederenrecht
Praktisch Internationaal recht
Praktisch Ondernemingsrecht
Praktisch Staatsrecht
Praktisch Straf(proces)recht
Praktisch Verbintenissenrecht

Inhoud

Inleiding 9

1 Belastingrecht in Nederland 11

Casus Een zwarte dag 11

1.1 Waarom belastingen 12

1.2 Soorten belastingen 12

1.3 Vindplaatsen 15

[Samenvatting 17](#)

[Website 17](#)

[Oefenopgaven 18](#)

2 Formeel belastingrecht 19

Casus Aanslag terecht? 19

2.1 Materieel en formeel belastingrecht 20

2.2 Woon- en vestigingsplaats, partner 21

2.3 Aangifte en aanslagen 22

2.4 Bezwaar en beroep 31

2.5 Verplichtingen en sancties 36

[Samenvatting 40](#)

[Website 42](#)

[Oefenopgaven 43](#)

3 Kennismaking met de inkomstenbelasting 45

Casus De belastingteruggave 45

3.1 Hoofdlijnen inkomstenbelasting 46

3.2 Opbouw van de Wet IB 2001 53

3.3 Persoonsgebonden aftrek 54

3.4 Heffingskortingen 59

3.5 Partners en minderjarige kinderen 61

[Samenvatting 64](#)

[Website 66](#)

[Oefenopgaven 67](#)

4 Winst uit onderneming 69

Casus Met pensioen? 69

4.1 Onderneming en ondernemer 70

4.2 Wat is winst 76

4.3 Ondernemersfaciliteiten 96

4.4 Staking 108

[Samenvatting 115](#)

[Website 118](#)

[Oefenopgaven 119](#)

- 5** **Inkomen uit werk en woning** 123
 - Casus Vlietstraat 123
 - 5.1 Winst uit onderneming 124
 - 5.2 Belastbaar loon 124
 - 5.3 Resultaat uit overige werkzaamheden 128
 - 5.4 Periodieke uitkeringen en verstrekkingen 133
 - 5.5 Uitgaven voor inkomensvoorzieningen 135
 - 5.6 Eigen woning 139
 - [Samenvatting](#) 144
 - [Website](#) 146
 - [Oefenopgaven](#) 147

- 6** **Inkomen uit aanmerkelijk belang** 149
 - Casus Job bv 149
 - 6.1 Begrip aanmerkelijk belang 150
 - 6.2 Voordelen 153
 - 6.3 Doorschuifregelingen 159
 - 6.4 Verlies 161
 - [Samenvatting](#) 163
 - [Website](#) 164
 - [Oefenopgaven](#) 165

- 7** **Inkomen uit sparen en beleggen** 167
 - Casus Meer belasting dan inkomsten uit vermogen?! 167
 - 7.1 Rendement 168
 - 7.2 Grondslag 171
 - 7.3 Vrijstellingen 173
 - 7.4 Waardering 174
 - [Samenvatting](#) 175
 - [Website](#) 176
 - [Oefenopgaven](#) 177

- 8** **Loonbelasting** 179
 - Casus Loon in natura 179
 - 8.1 Werknemer 180
 - 8.2 Loon 183
 - 8.3 Vrijstellingen, nihilwaardering of lagere waardering 188
 - 8.4 Tarief en kortingen 193
 - 8.5 Voorheffing en eindheffing 197
 - [Samenvatting](#) 200
 - [Website](#) 202
 - [Oefenopgaven](#) 203

- 9** **Vennootschapsbelasting** 205
 - Casus De Deha Groep 205
 - 9.1 Belastingplichtigen 206
 - 9.2 Winst en verlies 211
 - 9.3 Zakelijk handelen 219
 - 9.4 Deelneming 221
 - 9.5 Fiscale eenheid 225
 - 9.6 Aangifte vennootschapsbelasting 229
 - [Samenvatting](#) 235
 - [Website](#) 236
 - [Oefenopgaven](#) 237

10 Omzetbelasting 241

- Casus Aangifte omzetbelasting: graag of niet? [241](#)
- 10.1 Art. 1 Wet omzetbelasting [242](#)
- 10.2 Ondernemer [245](#)
- 10.3 Levering van goederen en diensten [247](#)
- 10.4 Vrijstellingen en tarieven [251](#)
- 10.5 Voorbelasting [259](#)
- 10.6 In Nederland of niet? [262](#)
- 10.7 De aangifte [268](#)
 - [Samenvatting 270](#)
 - [Website 271](#)
 - [Oefenopgaven 272](#)

11 Internationaal belastingrecht 275

- Casus Het wereldinkomen [275](#)
- 11.1 Dubbele heffing [276](#)
- 11.2 Regels ter voorkoming dubbele heffing [278](#)
- 11.3 Berekening belastingheffing [281](#)
- 11.4 Europees belastingrecht [282](#)
- 11.5 Schuiven met inkomsten en kosten over de grenzen [283](#)
 - [Samenvatting 283](#)
 - [Website 284](#)
 - [Oefenopgaven 285](#)

Begrippenlijst [287](#)

Eindcasus [299](#)

Lijst met afkortingen [303](#)

Register [305](#)

Inleiding

Aan belasting betalen ontkomt niemand in Nederland. Kopen we een iPad of een biertje in de kroeg, dan betalen we belasting. Hebben we een bijbaantje in een restaurant, dan betalen we belasting. Kopen we een huis, dan betalen we belasting. Krijgen we een erfenis, dan betalen we belasting. Zo kunnen we nog wel even doorgaan.

En hoe komt het toch dat we veel meer omzetbelasting betalen bij het kopen van een mobiele telefoon dan bij het kopen van een boek? Waarom krijgen we vaak belastinggeld terug als we een bijbaantje hebben gehad? En waarom moeten we een belastingaangifte invullen als we toch geen inkomsten hebben gehad? En hoe kan het mogelijk zijn dat we meer inkomstenbelasting betalen over inkomsten uit een woning en een spaarrekening dan we aan huur en rente hebben ontvangen?

Om antwoord te kunnen geven op deze vragen is het nodig dat we ons verdiepen in het fiscaal recht. *Praktisch Fiscaalrecht* is met name gericht op studenten in de beginfase van hun studie. Gekozen is voor het gebruikmaken van veel voorbeelden en het behandelen van de basisstof in begrijpelijke taal. *Praktisch Fiscaalrecht* legt daarmee een stevige basis voor de Wet inkomstenbelasting, loonbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting en het internationale en formele belastingrecht.

Praktisch Fiscaalrecht bestaat uit elf overzichtelijke hoofdstukken. Ieder hoofdstuk begint met een pakkende openingscasus die vele vragen oproept. Deze vragen worden met de behandeling van de theorie beantwoord. De theorie is te vinden in de vele wetsartikelen die het belastingrecht kent. Het is absoluut noodzakelijk bij het bestuderen van de stof het wetboek bij de hand te hebben. In *Praktisch Fiscaalrecht* wordt een uitleg gegeven van de inhoud en de opbouw van de wetsartikelen en de wet. Met de vele praktijkvoorbeelden wordt de toepassing van de wetsartikelen verduidelijkt. Omdat ook jurisprudentie een grote rol speelt in het belastingrecht is enkele malen jurisprudentie opgenomen in het boek om de lezer met deze jurisprudentie kennis te laten maken. Aan het eind van ieder hoofdstuk is een casus opgenomen met eindvragen. Bewust is gekozen voor één casus met diverse deelvragen. Op deze wijze kan de student makkelijker verbanden leggen en wordt de rode draad ofwel de hoofdlijn duidelijker. Aan het eind van het boek is wederom één casus opgenomen over levenspartners Ruud en Roos die met de diverse belastingmiddelen uit de elf hoofdstukken te maken krijgen. De student kan dan wederom zijn of haar kennis toetsen. De antwoorden op zowel de eindvragen bij ieder hoofdstuk als de antwoorden op de eindcasus aan het einde van het boek zijn opgenomen op de bij dit lesboek behorende website www.praktischfiscaalrecht.noordhoff.nl. Tevens zijn op deze website oefenvragen, zowel meerkeuze- als casusvragen, te vinden. Ten slotte wordt op de website ingegaan op het invullen van aangiftebiljetten.

In hoofdstuk 1 wordt een inleiding gegeven op het belastingrecht. In dat hoofdstuk staan we stil bij de vraag waarom wij belasting betalen. Tevens zullen we zien welke belastingmiddelen Nederland rijk is en ontdekken we waar we de diverse regels en bronnen van het belastingrecht kunnen vinden. Voordat we inhoudelijk ingaan op de wetsartikelen, staan we stil bij de rechten en plichten van de betalende (rechts)personen en de rechten en plichten van de overheid. We zien in hoofdstuk 2 bovendien hoe en wanneer de belastingopbrengsten in de kas van de overheid komen. We hebben het dan over het formele belastingrecht. Hoofdstuk 3 behandelt de inkomstenbelasting in hoofdlijnen. In dat hoofdstuk verdiepen we ons in de inkomsten of opbrengsten (en aftrekposten) waarover de belasting wordt berekend. Ook worden in dit hoofdstuk onder andere de belastingtarieven besproken alsmede de korting op de te betalen belasting. In dit hoofdstuk wordt bewust op enkele artikelen dieper ingegaan om de lezer kennis te laten maken met de taal in de belastingwetboeken en het ontleiden van een wetsartikel. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op de winst uit onderneming. Hoofdstuk 5 gaat in op de verschillende inkomsten uit werk en de eigen woning. Op het zogenoemde inkomen uit aanmerkelijk belang wordt in hoofdstuk 6 dieper ingegaan en hoofdstuk 7 bespreekt het inkomen uit sparen en beleggen ofwel de vermogensinkomsten. Als we de Wet inkomstenbelasting hebben besproken, zal hoofdstuk 8 doorgaan met de Wet loonbelasting. We weten dat de werkgever loonbelasting inhoudt op ons loon. In dit hoofdstuk leren we hoe en waarover de loonbelasting wordt berekend. Hoofdstuk 9 behandelt de Wet vennootschapsbelasting. Voor berekening van de vennootschapsbelasting zal de winst van rechtspersonen moeten worden bepaald. De regels voor de omzetbelasting worden uitgelegd in hoofdstuk 10. In hoofdstuk 11 wordt ten slotte het internationale belastingrecht op hoofdlijnen behandeld.

Na bestuderen van dit lesboek inclusief de website hebben we kennis van het formele recht, inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, loonbelasting, omzetbelasting en internationaal belastingrecht. We kunnen de belangrijkste wetsartikelen van de genoemde wetgeving toepassen in een concrete casus. We kunnen de te betalen inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, en af te dragen omzetbelasting en loonbelasting zelf berekenen. De op de site opgenomen voorbeelden, stappenplannen en aangiftebiljetten zullen ons daarbij extra ondersteunen.

1

Belastingrecht in Nederland

- 1.1 Waarom belastingen
- 1.2 Soorten belastingen
- 1.3 Vindplaatsen

OPENINGSCASUS

Een zwarte dag

Johan de Zwart is directeur van handelsonderneming De Zwart bv. Johan weet dat hij niet helemaal netjes is geweest met het bijhouden van de omzet en het noteren van zijn inkopen. Na een controle door de Belastingdienst wordt vastgesteld dat de omzet hoger was dan de omzet die hij aan de Belastingdienst heeft gemeld. Voor deze 'zwarte' omzet wordt alsnog een aanslag omzetbelasting opgelegd met een boete van 50%, een aanslag vennootschapsbelasting én een aanslag inkomstenbelasting. De bedragen liegen er niet om. Nadat het bezwaarschrift van Johan wordt afgewezen, gaat hij in beroep bij de Rechtbank in verband met deze wel erg forse aanslagen, maar de rechter is van mening dat de aanslagen juist zijn. Johan baalt enorm. Hij betaalt al zo veel belasting. Op zijn loon wordt belasting ingehouden en op zijn dividend wordt ook al belasting ingehouden. En had hij niet pas een aanslag onroerendgoedbelasting ontvangen? Tot overmaat van ramp blijkt ook belasting te moeten worden betaald over de schenking die Johan aan zijn zoon heeft gedaan. Hij heeft hem namelijk €100.000 geschonken.

In deze casus zien we diverse belastingen die in Nederland worden geheven. Ook zien we verschillende partijen die zich bezighouden met het vaststellen van het te betalen belastingbedrag.

Wat is het doel van de belastingheffing? Of wat zou er gebeuren als niemand belasting zou betalen? Wanneer en waarover betalen we belasting? En waar kunnen we dat vinden? Ofwel: welke bronnen moeten we daarvoor raadplegen? Antwoorden op deze vragen zijn terug te vinden in dit hoofdstuk.

In dit hoofdstuk wordt in paragraaf 1.1 beschreven wat het doel is van belasting betalen. Vervolgens wordt in paragraaf 1.2 ingegaan op de soorten belastingen. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk, paragraaf 1.3, zien we in welke bronnen we het belastingrecht kunnen vinden. Met andere woorden, waar kunnen we allemaal vinden over welk bedrag we belasting betalen? Ook wordt in deze paragraaf duidelijk wie partij kunnen zijn bij het belastingrecht.

1.1 Waarom belastingen

Overheid

Iedereen in Nederland maakt gebruik van voorzieningen waar de overheid voor zorgt of waar de overheid voor betaalt, zoals wegen, dijken, gezondheidszorg, politie en onderwijs. Ook zorgt de overheid onder andere voor rechtspraak, cultuur, maar ook financiële bijstand voor mensen, zorg voor ouderen en subsidies.

Overheidsinkomsten

De overheid moet het geld daarvoor wel ergens vandaan halen. Vandaar dat wij belastingen betalen. Naast belastingen, die het grootste deel van de inkomsten van de overheid vormen, heeft de overheid ook inkomsten uit aardgas en winstuitkeringen door bedrijven waarvan de overheid (gedeeltelijk) eigenaar is. Tevens heeft de overheid inkomen uit premies sociale verzekeringen. Met deze premies worden de sociale uitkeringen weer betaald.

Met belastingheffing kan de overheid ook bepaald gedrag stimuleren (of juist ontmoedigen). Met bepaalde regels of aftrekposten in het belastingrecht kan bijvoorbeeld milieuvriendelijk gedrag worden gestimuleerd (of milieuvriendelijk gedrag worden ontmoedigd). Ook wil de overheid het investeren stimuleren met gunstige aftrekposten bij investeringen. Bij de behandeling van de diverse belastingwetten in dit boek, zal de stimulerende functie duidelijk worden.

Profijtbeginsel Draagkrachtbeginsel

Bij belastingheffing spelen het draagkrachtbeginsel en het profijtbeginsel een rol. Automobilisten betalen wegenbelasting en niet-automobilisten niet. Zij hebben immers minder profijt van de wegen. Dit is de kern van het profijtbeginsel. Degene die profijt heeft van een bepaalde voorziening, moet er ook voor betalen. Het draagkrachtbeginsel gaat ervan uit dat de sterkste schouders de zwaarste lasten kunnen dragen. Dus hoe hoger het inkomen, hoe meer belasting we moeten betalen. De overheid hanteert, naast het profijt- en het draagkrachtbeginsel, ook het principe van 'de vervuiler betaalt'. Dat principe is bijvoorbeeld van toepassing als de overheid belasting heft op milieuvriendelijke activiteiten.

1.2 Soorten belastingen

In Nederland heeft bijna iedereen met belastingen te maken. Ook al merken we het niet direct, iedereen betaalt belasting. Over salaris betalen we belasting, maar ook over een brood, benzine, dividend, een grote schenking en een prijs in de loterij moet bijvoorbeeld belasting worden betaald. We merken het niet direct omdat belasting in de prijs is inbegrepen of omdat belasting al is ingehouden voordat je iets ontvangt.

Welke soorten belastingen zijn er allemaal? De verschillende belastingen zullen we hierna vermelden. Daarbij gaan we kort in op deze diverse belastingen:

- *Inkomstenbelasting (IB)*. Deze belasting moet worden betaald over inkomsten van natuurlijke personen. Deze inkomstenbelasting is afhankelijk van de hoogte van het inkomen, zoals loon of winst uit een onderneming en het vermogen. Maar ook persoonlijke omstandigheden spelen een rol zoals individuele ziektekosten. We kunnen dit vinden in de Wet op de inkomstenbelasting (Wet IB).
- *Vennootschapsbelasting (VPB)*. Vennootschapsbelasting wordt betaald over de winst van rechtspersonen. Een voorbeeld van een rechtspersoon is een bv. De regelgeving is te vinden in de Wet op de vennootschapsbelasting (Wet VPB).
- *Loonbelasting (LB)*. Loonbelasting wordt berekend over het loon van een werknemer. Meestal is het de werkgever die de loonbelasting al in mindering brengt op het brutoloon en deze aan de Belastingdienst betaalt. Loonbelasting is een voorheffing op de inkomstenbelasting. Dit houdt in dat op de te betalen inkomstenbelasting de betaalde loonbelasting in mindering mag worden gebracht. De inkomstenbelasting over looninkomsten is vrijwel gelijk aan de loonbelasting over de looninkomsten. Heeft een natuurlijk persoon dus alleen looninkomsten, dan zal deze persoon meestal geen inkomstenbelasting meer hoeven te betalen. Voor loonbelasting kunnen we de Wet loonbelasting (Wet LB) raadplegen.
- *Omzetbelasting (OB)*. Omzetbelasting of btw wordt in rekening gebracht door ondernemers. Omzetbelasting wordt geheven over de levering van goederen en diensten door ondernemers. Onder levering van een goed wordt onder andere de verkoop van een goed verstaan. Kopen we iets in een winkel (van een ondernemer dus) dan betalen we omzetbelasting aan die ondernemer. De ondernemer betaalt de omzetbelasting aan de Belastingdienst. De Wet op de omzetbelasting (Wet OB) is in dit geval van toepassing.
- *Dividendbelasting (Div)*. Dividendbelasting betalen we over de winstuitkering op aandelen, ofwel over dividend. Ook dividendbelasting is, net als de loonbelasting, een voorheffing op de inkomstenbelasting. We raadplegen de Wet op de dividendbelasting.
- *Erfbelasting*. Erfbelasting moet worden betaald over een erfenis. Dit staat in de Successiewet (SW).
- *Schenkbelasting*. Schenkbelasting betalen we als we een schenking krijgen. Ook de schenkbelasting is opgenomen in de Successiewet (SW).
- *Kansspelbelasting*. Deze belasting betalen we over gewonnen prijzen(geld).
- *Overdrachtsbelasting (OVB)*. Overdrachtsbelasting betalen we bij de verkrijging van onroerend goed. Te denken valt aan de koop van een huis. De Wet op belastingen van rechtsverkeer geeft de regelgeving voor de overdrachtsbelasting.
- *Motorrijtuigenbelasting*. Deze belasting wordt betaald bij het hebben van een auto of motorrijwiel.
- *Belasting van personenauto's en motorrijwielen (BPM)*. BPM betalen we bij registratie van een auto of motorrijwiel.
- *Accijnzen*. Accijnzen wordt geheven op bijvoorbeeld alcohol en tabaksproducten.
- *Milieuheffingen/belastingen op milieugrondslag*. Belasting op leidingwater, kolenbelasting en energiebelasting zijn milieuheffingen.

Inkomsten-
belastingVennootschaps-
belasting

Loonbelasting

Omzetbelasting

Dividend-
belasting

Erfbelasting

Schenkbelasting

Kansspel-
belastingOverdrachts-
belastingMotorrijtuigen-
belasting

BPM

Accijnzen

Milieuheffingen/
belastingen op
milieugrondslag

- *Provinciale belastingen en gemeentelijke belastingen.* Voorbeelden van rijksbelastingen zijn de loon- en inkomstenbelasting, de omzetbelasting en de vennootschapsbelasting. Maar ook de gemeenten, provincies en het waterschap heffen belastingen. Gemeentelijke belastingen zijn bijvoorbeeld de onroerende zaakbelasting en de hondenbelasting. De provincie kent enkele milieuheffingen. De waterschappen heffen met name verontreinigingsheffingen.

Laten we nog eens naar de openingscasus kijken. Omdat de bv meer omzet had, dus meer winst, moest extra VPB worden betaald. Ook moest over de omzet ofwel de hogere verkoopopbrengst OB worden betaald. Omdat de omzet waarschijnlijk bij Johan is terechtgekomen, moest Johan over dit inkomen tevens IB betalen.

In voorbeeld 1.1 zien we verschillende belastingen bij Peter.

VOORBEELD 1.1

Peter is directeur van Het Glaasje bv. Tevens heeft hij alle aandelen in deze bv. De activiteit van Het Glaasje bv bestaat uit de verkoop (omzetbelasting) van alcoholische dranken (accijns). De bv maakt een behoorlijke winst (vennootschapsbelasting). Het Glaasje bv koopt daarom een nieuw pand (overdrachtsbelasting). Als directeur ontvangt Peter loon uit de bv (loonbelasting en inkomstenbelasting). Als aandeelhouder ontvangt Peter dividend (dividendbelasting en inkomstenbelasting). Peter heeft reeds een flink saldo op zijn bankrekening staan (inkomstenbelasting). Dit heeft hij overigens met name verkregen door een schenking (schenkbelasting) van zijn ouders, een grote prijs in een loterij (kansspelbelasting) en een erfenis van opa (erfbelasting). Peter besluit zich toch eens te verwennen en koopt een nieuwe auto (BPM en motorrijtuigenbelasting).

In dit boek zullen alleen de inkomstenbelasting, loonbelasting, vennootschapsbelasting en omzetbelasting worden besproken (ook in internationaal verband).

In tabel 1.1 kunnen we de grootte van de diverse (te verwachten) belastingopbrengsten over 2018 zien.

TABEL 1.1 Belasting- en premieontvangsten 2018 in Nederland

Raming belasting- en premieontvangsten 2018 op EMU-basis (× € miljoen)

	Vermoedelijke uitkomsten 2017	Ontwerpbegroting 2018
Indirecte belastingen (kasbasis)	83.757	87.186
Invoerrechten	3.209	3.389
Omzetbelasting	50.197	52.814
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	1.876	1.793
Accijnzen	11.709	11.891
Belastingen van rechtsverkeer	5.162	5.265
Motorrijtuigenbelasting	4.026	4.143

TABEL 1.1 Belasting- en premieontvangsten 2018 in Nederland (vervolg)**Raming belasting- en premieontvangsten 2018 op EMU-basis (× € miljoen)**

	Vermoedelijke uitkomsten 2017	Ontwerpbegroting 2018
Belastingen op een milieugrondslag	5.008	5.228
Overig	2.570	2.664
Directe belastingen (kasbasis) en premies volksverzekeringen	125.645	130.038
Loonheffing en inkomensheffing	98.787	102.549
Dividendbelasting	3.212	3.250
Vennootschapsbelasting	21.292	21.768
Schenk- en erfbelasting	1.850	1.931
Overig	194	183
Totaal belastingen en premies volksverzekeringen (kasbasis)	209.597	217.407
Premies werknemersverzekeringen	60.587	65.117
waarvan zorgpremies	38.547	41.203
Totaal belasting- en premieontvangsten	270.184	282.525

Bron: www.rijksbegroting.nl/2018/voorbereiding/miljoenennota

1.3 Vindplaatsen

In paragraaf 1.2 is al belastingwetgeving genoemd, zoals de Wet op de inkomstenbelasting, Wet op de omzetbelasting, Wet loonbelasting en Wet vennootschapsbelasting. Dit is één van de bronnen of vindplaatsen van het belastingrecht. Het belastingrecht bevat echter meer bronnen dan de belastingwetgeving. We zullen alle bronnen van belastingrecht hierna kort bespreken.

Belastingwetgeving

Als we willen weten waarover we belasting moeten betalen en hoeveel, dan kunnen we dat vinden in de *materiële* belastingwetgeving zoals de Wet op de inkomstenbelasting, Wet omzetbelasting, Wet loonbelasting, Wet vennootschapsbelasting en meer. De vraag die centraal staat is hoe de te betalen belasting over een bepaald tijdvak (bijvoorbeeld een jaar of een maand) moet worden bepaald.

De wijze waarop de belasting uiteindelijk bij de overheid moet komen, wordt geregeld in het *formele* belastingrecht. Wat wij, als burger, kunnen en moeten doen, maar ook wat de overheid kan en moet doen, wordt in deze formele belastingwetgeving geregeld. De formele wetgeving is met name geregeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR).

Op het ministerie worden de wetten gemaakt en voorgesteld. Deze moeten dan door de Tweede en Eerste Kamer worden aangenomen.

Materiële
belastingwet-
geving

Formele belas-
tingwetgeving

Uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten

Een uitvoeringsregeling of -beschikking én een uitvoeringsbesluit wordt gemaakt door de minister van Financiën. Een behandeling in de Tweede en Eerste Kamer is bij de uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten niet nodig. Bij het vormen van een uitvoeringsbesluit zijn wél de ministerraad en Raad van State partij. Bij een uitvoeringsregeling is dat niet het geval. Het vaststellen van deze regelingen en besluiten vergt in ieder geval minder tijd door het 'overslaan' van de Tweede en Eerste Kamer. Omdat het belastingrecht snel verandert, zijn aanpassingen middels deze regelingen en besluiten dan ook een veelvuldig gebruikt instrument. Het maakt het opzoeken van de diverse regelingen natuurlijk wel wat minder makkelijk. In de diverse wetten zullen we verwijzingen tegenkomen naar een Algemene maatregel van Bestuur. Hiermee wordt het uitvoeringsbesluit bedoeld. Met een ministeriële regeling wordt een uitvoeringsregeling bedoeld.

Algemene maatregel van Bestuur

Ministeriële regeling

Richtlijnen

Richtlijnen zijn afspraken binnen de Europese Unie. Ieder land is verplicht deze afspraken in zijn wetgeving te verwoorden. In hoofdstuk 11 is meer opgenomen over richtlijnen.

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Bij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur gaat het in feite om gedragsregels. De overheid moet zich als een behoorlijk bestuurder gedragen. De belangrijkste beginselen zijn het vertrouwensbeginsel en het gelijkheidsbeginsel. Deze beginselen zijn niet in wetgeving opgenomen, maar ongeschreven recht.

Vertrouwensbeginsel

Het vertrouwensbeginsel gaat uit van het vertrouwen dat de belastingplichtige mag ontleen aan gedragingen van de overheid. Te denken valt aan een toezegging door een medewerker van de Belastingdienst. Als die medewerker 'ja' zegt, kan de Belastingdienst niet ineens 'nee' doen. Er kan in dat geval niet ineens worden afgeweken.

Gelijkheidsbeginsel

Het gelijkheidsbeginsel gaat uit van de gelijke behandeling van gelijke gevallen. Als bij 50 ondernemers bij exact dezelfde investering een zogenoemde 'investeringsaftrek' wordt verleend aan 49 ondernemers en aan één ondernemer niet, dan kan deze ene ondernemer zich beroepen op het gelijkheidsbeginsel.

Jurisprudentie

Als we het hebben over jurisprudentie, dan hebben we het over uitspraken van rechters. Rechters oordelen als een belastingplichtige en de Belastingdienst het niet eens zijn met elkaar. Dit kan gaan over de uitleg of toepassing van een wetsartikel, maar ook over bijvoorbeeld de beginselen van behoorlijk bestuur zoals hiervóór vermeld.

Door een rechter van het Gerechtshof is op 23 februari 2006 bijvoorbeeld uitspraak gedaan over het vertrouwensbeginsel. Een deel van de uitspraak van deze zaak, bekend onder nummer 2006/00117, is hierna opgenomen.

Hof 's-Hertogenbosch 2006/00117

Eén van de vragen die in deze zaak is beantwoord is de volgende: 'Is bij belanghebbende een rechtens te honoreren vertrouwen gewekt door de behandeling van de aangifte 2001 en de door de belastingtelefoon gegeven inlichtingen?' Toegelicht wordt dat in de aangifte 2001 niets was gecorrigeerd door de inspecteur en dat in de aangifte 2002 met gelijke onderwerpen wél een correctie

was aangebracht. Bovendien was belastingplichtige bij het invullen van de aangifte uitgegaan van de inlichting van een medewerker van de belastingtelefoon. In de uitspraak werd gesteld: 'In deze is het van belang vast te stellen of belanghebbende de onjuistheid van de inlichting niet had behoeven te beseffen en tevens dat hij geconfronteerd wordt met het feit, dat hij niet alleen de wettelijk verschuldigde belasting en heffingsrente heeft te betalen, maar daarenboven schade lijdt, doordat hij, afgaande op de onjuiste voorlichting, enige handeling heeft verricht of nagelaten.' En bovendien: 'De Inspecteur heeft, onweersproken, gesteld dat de aangifte 2001 van belanghebbende een verzorgde aangifte betrof, waaraan de Inspecteur in redelijkheid niet behoefde te twijfelen.' De rechter oordeelde dat belastingplichtige schade moest hebben geleden voor een terecht beroep op het vertrouwensbeginsel. Ook oordeelde de rechter dat het niet corrigeren van een verzorgde aangifte niet tot een beroep op het vertrouwensbeginsel kon leiden.
Bron: www.rechtspraak.nl

Let op. De invloed van jurisprudentie is behoorlijk groot. In dit boek zullen we in de verschillende hoofdstukken diverse malen jurisprudentie aanhalen.

Resoluties

Soms moet een extra uitleg aan een wetsartikel worden gegeven, omdat deze niet helemaal duidelijk is. De uitleg geldt ook als aan een bepaalde situatie niet is gedacht. In dat geval leidt een wetsartikel bijvoorbeeld tot gevolgen die eigenlijk in die situatie niet bedoeld waren. Via een besluit (resolutie) geeft de staatssecretaris aan hoe bij een bepaalde situatie het wetsartikel moet worden uitgelegd. De Belastingdienst moet deze resoluties volgen. Hetzelfde geldt voor vraag-en-antwoordbesluiten. Mocht de belastingplichtige het dus niet eens zijn met de uitleg in een resolutie of antwoord in een vraag-en-antwoordbesluit, dan zal dit altijd tot een behandeling bij de rechter leiden. De medewerkers van de Belastingdienst moeten immers het besluit volgen.

Vraag-en-antwoord-besluiten

Samenvatting

De belasting die wij betalen, wordt door de overheid besteed aan diverse voorzieningen. Belastingheffing heeft echter, naast de opbrengstfunctie, ook een regulerende of stimulerende functie.

Bij belastingheffing spelen het draagkrachtbeginsel en het profijtbeginsel een rol.

In Nederland hebben we vele soorten materiële belastingwetten en formele wetgeving. We kennen vele rijksbelastingen, zoals de inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, loonbelasting en omzetbelasting, maar ook enkele provinciale en gemeentelijke belastingen.

Naast de belastingwetgeving vinden we het belastingrecht in uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten, in resoluties, in jurisprudentie, in richtlijnen en in algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Website

Hierna kun je de lesstof van hoofdstuk 1 oefenen met enkele oefenopgaven. De antwoorden van deze oefenopgaven zijn opgenomen op de website www.praktischfiscaalrecht.noordhoff.nl.

Oefenopgaven

1

1.1 Bean bv is een groothandel in koffie. Met de verkoop van koffie behaalt de bv jaarlijks een mooie winst. Deze winst wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders. Eén van deze aandeelhouders is Bart. Bart schenkt een groot deel van deze winstuitkering aan zijn zoon. Bart is in loondienst werkzaam als piloot. Hij verdient goed als piloot. Een deel van zijn maandelijkse salaris spaart hij. Zijn spaarrekening heeft inmiddels een saldo van bijna €80.000.

Welke belastingen zullen mogelijk moeten worden betaald door Bean bv en Bart en over welke inkomsten of ontvangsten?

1.2 Bart heeft eind maart een aangiftebiljet ingevuld en elektronisch verstuurd. Hij ontvangt enige tijd later een aanslag. In deze aanslag is opgenomen dat Bart binnen twee maanden de aanslag moet betalen. In welke bron van het belastingrecht is opgenomen over welke inkomsten Bart inkomstenbelasting moet betalen? En hoeveel? En waar is opgenomen dat Bart een aangifte moet indienen? En dat hij de aanslag binnen de gestelde termijn moet betalen?